

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkýň 1/ **A. B.** a 2/ **R. B.**, bývajúcich v B., obe zastúpené Mgr. A. S., advokátkou so sídlom v D., proti žalovanej **R.**, so sídlom v K., zastúpenej JUDr. G. G., advokátom so sídlom v K., **o určenie, že poistný vzťah trvá**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 8 C 247/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. apríla 2012 sp. zn. 6 Co 191/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a** .

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 7. júna 2011 č.k. 8 C 247/2009-353 určil, že poistný vzťah založený poistnou zmluvou U. s dobou poistenia od 24. novembra 2002 do 24. novembra 2027 uzatvorenou medzi P. ako poistiteľom a žalobkyňou 1/ ako poistníkom v prospech žalobkyne 2/ ako poisteného, trvá. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňiam 1/ a 2/ náhradu trov konania 1 711,31 € na účet advokátky Mgr. A. S., do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa 1/ 23. novembra 2002 uzavrela s právnou predchodkyňou žalovanej v prospech žalobkyne 2/ poistnú zmluvu U. s dobou poistenia od 24. novembra 2002 do 24. novembra 2027. Išlo o životné poistenie a súčasťou poistnej zmluvy boli všeobecné poistné podmienky. Vykonaná kontrola N. u žalovanej zistila, že kalkulačné vzorce nie sú v súlade s poistno-matematickými metódami, pričom za najkritickejšie boli označené produkty U. a K.. Keďže žalovaná majúca za to, že v nesprávne kalkulovanom poistení nemôže pokračovať oznámila žalobkyňi 1/, že 16. mája 2008 bola poistná zmluva zrušená v zmysle § 11 ods. 2 všeobecných poistných podmienok s výplatom odkupnej hodnoty podľa § 788 ods. 2 písm. f/ Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa 1/ napriek tomu naďalej plnila povinnosť platiť poistné a opakovane odmietala prebrať

odbytné, ktoré jej zasielala žalovaná. Z takto zisteného skutkového stavu súd prvého stupňa vyvodil záver, že žaloba je dôvodná. Obe žalobkyne majú podľa súdu prvého stupňa naliehavý právny záujem na požadovanom určení podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Podľa názoru súdu prvého stupňa sa žalobkyne nemôžu domáhať plnenia z poistnej zmluvy, keďže podľa nej je žalovaná povinná plniť v prípade smrti alebo dožitia v roku 2027. Mal za to, neistotu žalobkýň, pokiaľ ide o trvanie poistného vzťahu, treba odstrániť určovacím výrokom skôr, ako dôjde k porušeniu práva. Žalobu preto považoval za dôvodnú. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkýň proti výroku o náhrade trov konania a žalovanej rozsudkom zo 16. apríla 2012 sp. zn. 6 Co 191/2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil majúc za to, že tento je vecne správny. Stotožnil sa s jeho záverom, že žalobkyne preukázali naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Poukázal na to, že medzi účastníkmi konania je sporná existencia poistného právneho vzťahu založeného poistnou zmluvou z 23. novembra 2002, pri tvrdení žalobkýň, že tento poistný vzťah trvá, zatiaľ čo žalovaná tvrdí, že zanikol v dôsledku nemožnosti plnenia. Medzi účastníkmi konania tak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty, ktorý je ohrozením právneho postavenia žalobkýň. Určenie, že tento poistný vzťah trvá, stav právnej neistoty a ohrozenie právneho postavenia žalobkýň odstraňuje. V ďalšom sa odvolací súd zaoberal odvolacími námietkami žalovanej keď tvrdila, že predmetný poistný vzťah zanikol v dôsledku nemožnosti plnenia v zmysle § 575 Občianskeho zákonníka. Podľa jeho názoru až do vzniku poistnej udalosti má vo vzájomnom vzťahu medzi účastníkmi konania postavenie dlžníka žalobkyňa 1/ ako poistník, pretože je povinná pravidelne mesačne platiť žalovanej – veriteľovi dohodnuté poistné. Žalovaná sa dostane do pozície dlžníka až v prípade poistnej udalosti. Vtedy jej vznikne povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1/ poistné plnenie v prípade smrti žalobkyne 2/ alebo žalobkyňi 2/ v prípade jej dožitia dohodnutej doby. Keďže poistná udalosť doteraz nenastala, nemožno hovoriť o nemožnosti poistného plnenia zo strany žalovanej v zmysle § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nemožnosť plnenia je vylúčená aj z dôvodu predmetu plnenia. Pre nemožnosť neprichádza do úvahy zánik záväzku na peňažné plnenie. Odvolací súd zdôraznil, že nemožnosť plnenia je vylúčená a z dôvodu predmetu plnenia, pretože pre nemožnosť neprichádza do úvahy zánik záväzku na peňažné plnenie. Na tvrdenie žalovanej, že v dôsledku zmeny zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve nastala objektívna nemožnosť plnenia, odvolací súd uviedol, že právna nemožnosť plnenia nastáva vtedy, keď plnenie, ku ktorému je dlžník zaviazaný, je zakázané právnym predpisom vydaným po vzniku

záväzku. Novelou zákona č. 95/2002 Z.z. vykonanou zákonom č. 186/2004 Z.z. však nebolo zakázané poistné plnenie v prípade životného poistenia. Aj za predpokladu, že označené poistné nebolo vypočítané v súlade s poistno-matematickými metódami, nespôsobuje nemožnosť poistného plnenia zo strany žalovanej v prípade poistnej udalosti. Krajský súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa z hľadiska odvolacích dôvodov žalovanej vo veci samej ako vecne správny potvrdil (§ 219 O.s.p.). Tiež nezistil pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov prvostupňového konania. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Namietala, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.), v konaní došlo k vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). K odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že súd prvého stupňa nerešpektoval § 118 ods. 2 O.s.p. a neuviedol, ktoré skutkové tvrdenia účastníkov sú zhodné alebo rozporné, ani ktoré dôkazy budú vykonané alebo nevykonané, ide o procesné pochybenie s následkom odňatia možnosti pred súdom konať. K uvedenému došlo aj nedostatočným a nezrozumiteľným odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu, ktoré nemá náležitosti uvedené v § 157 O.s.p. a je nepreskúmateľné. Za nesprávny označila žalovaná záver súdov, že žalobkyne preukázali existenciu ich naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). V časti dovolania, ktoré žalovaná venovala vysvetleniu svojej námietky, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, uviedla, že súdy oboch nižších stupňov nezohľadnili všetky relevantné ustanovenia, prípadne ich nesprávne interpretovali. V súvislosti s tým dovolateľka popierala správnosť právnych záverov odvolacieho súdu v otázkach zániku poistného vzťahu účastníkov konania, právnych dopadov zmeny právnej úpravy na skôr založený poistný vzťah, nepravej retroaktivity, aplikácie prechodných ustanovení novelizujúcej úpravy a nemožnosti plnenia. Dovolateľka pri tom poukázala aj na rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 109/1998. Redukovanie otázky poistiteľa, resp. plnenia z poistnej zmluvy poistiteľa iba na „poistné plnenie“, predstavuje nesprávnu interpretáciu obsahu a zmyslu poistno-právneho vzťahu. Z uvedených dôvodov žiadala, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie

konanie, alebo aby tieto rozhodnutia zmenil, žalobu zamietol a priznal jej náhradu trov konania.

Žalobkyne 1/, 2/ v písomnom vyjadrení žiadali dovolanie žalovanej ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), riadne zastúpená (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný, preto ho treba odmietnuť.

Dovolanie účastníka konania upravené v tretej hlave štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku je mimoriadnym opravným prostriedkom. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu len v prípadoch, v ktorých to pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako sa nejedná o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Ak súdne konanie trpí niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. neprípustné. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného

ustanovenia, teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať a rozhodovanie vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytykané nesprávnosti postupu súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľke bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priechiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania.

Dovolateľka namietala, že súd prvého stupňa porušil § 118 ods. 2 O.s.p. a odvolací súd prehliadol nerešpektovanie tohto ustanovenia. Doslovný text zápisnice o pojednávaní pred súdom prvého stupňa, ktoré sa uskutočnilo 3. mája 2011 (vid' č.l. 323 až 325 spisu) ale svedčí o tom, že sudca postupoval podľa § 118 O.s.p. (oboznámil obsah dovtedajšieho konania s možnosťou účastníkov sa k nemu vyjadriť a tiež aký dôkaz, ktorý mala predložiť žalovaná, mieni vykonať). I keby prípadne text takto formulovanej zápisnice nezodpovedal skutočnému priebehu konania, je potrebné uviesť, že podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom iba pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania, napr. tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie (vid' R 99/1993). Procesný postup súdu prvého stupňa, i keby táto námietka dovolateľky bola

prípadne opodstatnená, nemohol preto v danom prípade založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo žalovaná napadla prvostupňový rozsudok odvolaním a v ňom uplatnila svoj vplyv na výsledok konania.

Dovolateľka ďalej namieta odňatie možnosti konať pred súdom nedostatočným odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu. Pokiaľ odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa, pričom sa zároveň stotožnil s odôvodnením prvostupňového rozsudku bolo potrebné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu posudzovať v kontexte s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku podrobne a zrozumiteľne uviedol, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa riadil a ako vec právne posúdil. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa doplnil dôvody jeho rozsudku, pričom sa tým zároveň vyporiadal s odvolacími námietkami žalovanej.

Podľa názoru dovolacieho súdu rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa spĺňa požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., keďže ním bola daná odpoveď na všetky podstatné otázky a námietky týkajúce sa jednak procesného postupu súdu a jednak skutkového a právneho posúdenia veci. V súvislosti s tým dovolací súd dodáva, že podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky nemusí odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o dovolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. Pokiaľ v preskúmvanej veci súdy vysvetlili v čom spočíva na strane žalobkýň nalievavosť právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.) a z hľadiska hmotnoprávneho náležite s odkazom na § 575 Občianskeho zákonníka zdôvodnili, prečo poistný vzťah medzi žalobkyňami a žalovanou (v dôsledku tvrdenej nemožnosti plnenia) nemohol zaniknúť, spĺňa rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie (§ 157 ods. 2, § 211 ods. 2 O.s.p.).

Pokiaľ dovolateľka namietala, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než

v § 237 O.s.p. uvedená) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod, prípustnosť dovolania ale nezakladá.

K námietke žalovanej, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď R 43/2003 a R 54/2012). Keďže žalovanou bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov (t.j. medziiným ani o existencii naliehavého právneho záujmu žalobkýň na požadovanom určení a iné namietané žalovanou právne skutočnosti, ani o aplikovateľnosti R 190/1998 na prejednávajúcu vec).

Možno preto uzavrieť, že dovolací súd nezistil skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. a keďže dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadny opravný prostriedok žalovanej odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože trovy žalobkýň vzniknuté v súvislosti s ich vyjadrením k dovolaniu nepovažoval, vzhľadom na jeho neprípustnosť, za potrebné na účelné bránenie práva.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2013

JUDr. Eva Sakálová, v.r.

Za správnosť vyhotovenia :

predsedníčka senátu

Jarmila Uhlířová